

UNIVERSITATEA „OVIDIUS” CONSTANȚA
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE UMANISTE
DOMENIUL DE DOCTORAT: FILOLOGIE

TEZA DE DOCTORAT

STRATEGII NARATIVE ÎN PROZA SCURTĂ
A LUI MIRCEA NEDELCIU

Conducător de doctorat,
Prof univ. dr. Paul Dugneanu

Student-doctorand,
Raluca Grigore

CONSTANȚA
2013

CUPRINS:

Capitolul 1: Introducere

Capitolul 2: Postmodernismul în literatura română

- 2.1. Postmodernismul
- 2.2. Aspecte ale postmodernismului în literatura română

Capitolul 3: Mircea Nedelciu, exponentul unei generații

- 3.1. Literatura în perioada comunistă
- 3.2. Creația literară, între sincronizare modernistă și determinare
- 3.3. Școala de la Târgoviște
- 3.4. Scriitorii generației '80

Capitolul 4: Receptarea critică a prozelor scurte aparținând lui Mircea Nedelciu

Capitolul 5: Textul literar optzecist

- 5.1. Text și mijloace textuale
- 5.2. Textul optzecist

Capitolul 6: Strategii narative ale prozei nedelciene

- 6.1. Proza narativă- aspecte teoretice
- 6.2. Proza scurtă- o nouă poetică a textului
- 6.3. Strategii narative în proza scurtă a lui Mircea Nedelciu
- 6.4. Limbajul pictural în proza scurtă

Capitolul 7: Instanțele comunicării narative

- 7.1. Instanțele narative
- 7.2. Autor- narator- personaj- cititor în proza nedelciană

Capitolul 8: Titlurile- praguri textuale

Capitolul 9: Proza scurtă nedelciană- aspecte ale poeticității

- 9.1. Consideratii despre proza poetică
- 9.2. Poetica prozei scurte nedelciene

Capitolul 10: Concluzii

Bibliografie

Cuvinte-cheie: discurs, ficționalitate, fragmentarism, funcțiile comunicării, inginerie textuală, instanțele comunicării, intertextualitate, literaritate, metalimbaj, poeticitate, postmodernism, sinteză, strategii narative.

Strategii narative în proza scurtă a lui Mircea Nedelciu

Rezumat

Prezenta lucrare, **Strategii narative în proza scurtă a lui Mircea Nedelciu**, este susținută de preocupările noastre legate de textul literar și modalitățile prin care scriitorul reușește să transmită, indirect, răspunsul la diferite probleme ale unei realități în schimbare. Având în vedere textul literar optzecist, tehnicile narative, relația între instanțele comunicări narative și aspecte ale poeticului ne vom opri asupra prozei scurte a lui Mircea Nedelciu.

Tema care se dorește a fi dezvoltată în prezenta lucrare, strategiile narative în proza scurtă, este relevantă în contextul întrepătrunderii modernismului și postmodernismului, perioadă în care genul scurt aduce partea sa de echilibru genurilor literare. Suntem interesați de arhitectura narativă și de modalitățile textualizării: procedeul colajului, transtextualitatea, în special hipertextualitatea, relația metatextuală, jocul intertextual, fragmentarism, paratopiile narative, implicarea participativă a cititorului ca funcție a textului (Tzvetan Todorov), dar și ca receptor concret și, în general, de instanțele și structurile discursului său narativ.

Stadiul actual al exegezelor pune în evidență faptul că ficțiunea, sub forma prozei scurte, era în anii '80 modalitatea cea mai convenabilă și eficientă, care poate oferi o alternativă istoriei din perspectiva unei verosimilități acceptate de conștiința contemporană a momentului. Dacă Eugen Simion (*Scriitori români de azi*) este atras de

atenția pe care prozatorul o acordă nuanțelor de limbă sau abaterilor fonetice, lexicale și gramaticale, cât și la ritmul comunicării asemănător cu al lui I.L. Caragiale, atunci spectacolul minții care gândește repede și imprevizibil este introdus, asemenea lui Camil Petrescu, prin metatext sau, cu terminologia lui Gerard Genette, prin peritext: note de subsol în care corectează remarca unui personaj sau aduce precizări privitoare la strategia narativă. Ion Bogdan Lefter în prefața la *Aventuri într-o curte interioară*, *Colecția 80* (1999) apreciază că proza lui Mircea Nedelciu trebuie privită în perspectiva ansamblului. Traseul parcurs de scriitor este cel care a orientat o parte a prozei românești spre postmodernism. Cititorul prozelor lui Mircea Nedelciu este provocat în permanență de către autor prin strategii menite să-l pregătească pentru a rezista manipulării și „să aibă o viziune personală” după cum susține Carmen Mușat în „Strategiile subversiunii. Incursiuni în proza postmodernă”.

De asemenea, teza noastră se focalizează asupra specificului construcției prozei scurte postmoderniste printr-un scriitor exponențial. Trebuie precizat faptul că societatea anilor '70 nu întrunește toate trăsăturile unei societăți postmoderne datorită barierelor impuse de ideologia și structurile politice comuniste. Scriitorii apelează la pluralitatea limbajelor, la autoreferențialitate, „întoarcerea autorului” în text, „inginerie textuală” etc. ca metodologie a unui mod constructiv de a interveni în lume.

Scopul și obiectivele investigației reprezintă o încercare de analiză a modalităților narative utilizate în construcția ficțiunii în proza scurtă a lui Mircea Nedelciu. Opțiunea pentru studierea textelor nu este aleatorie, ci este fundamentată pe faptul că autorul se destăinuie în cadrul textelor literare sub masca unui personaj sau a naratorului, apoi prin mărturisirile din textele teoretice sau cele jurnalistice. Coerența operei lui Mircea Nedelciu de la declarații teoretice, risipite în interviuri, până la proza scurtă și romane se realizează cu precădere la nivelul actului lecturii, al rolului active atribuit cititorului. Problema relației contractuale dintre autor, text și cititor este miza demersului nostru. Aspectul polimorf, experimental, perspectiva multiplă care afectează coerența povestirii au ca scop menținerea lectorului în text.

Lucrarea noastră, **Strategii narrative în proza scurtă a lui Mircea Nedelciu**, este structurată în zece capitole care cuprind **Introducerea** și **Concluziile** alături de **Bibliografie**. Precizăm faptul că nu susținem că am epuizat toate aspectele strategiilor narrative până la ultima lor consecință. Acesta situație este posibilă doar într-un anumit context, pe care depășindu-l ajungem la interpretări discutabile, de care, însă, dorim să ne ferim.

În capitolul intitulat, **Postmodernismul în literatura română**, abordăm acest curent cultural pentru a prezenta influența acestuia asupra literaturii române din perioada anilor 1980. Postmodernismul este un concept prin care este desemnată paradigma culturală contemporană, definite prin democratizare, prin globalizarea informației și a comunicării, prin tehnologizare. Semantica termenului îl asociază cu modernismul pe care îl asimilează dintr-o perspectivă ironică, parodică, ludică. Filosofia postmodernă a incertitudinii, a perspectivismului au fost anticipate de ideile lui Friedrich Nietzsche.

[...] trebuie să ne îndoim, în primul rând de existent antonomiilor, în al doilea rând, să ne întrebăm dacă acele vulgare evaluări și opoziții ale valorilor pe care metafizicienii și-au pus pecetea nu sunt cumva doar niște evaluări superficiale, perspective provizorii, mai mult, doar niște perspective dintr-un anumit unghi [...]¹

Acceptarea limitelor cunoașterii, a relativismului, a tiparului “slab” al ființei determină considerarea artei literare ca modalitate alternativă de înțelegere a lumii. Având drept punct de plecare teoriile anglo-americane și franceze, putem afirma că societatea românească și literatura anilor 1970 și 1980 întrunesc elementele unui tip diferit de postmodernism, lipsită, în momentul respectiv, de suportul economic și tehnologic.²

¹ Friedrich Nietzsche, *Dincolo de bine și rău*, București, Humanitas, 1991, pp. 10-11.

² Despre relația modern-modernitate-modernism ce poate fi aplicată prin analogie la seria postmodern-postmodernitate-postmodernism, vezi Sorin Alexandrescu, “Modernism și antimodernism. Din nou cazul românesc” în Sorin Antochi (coordonator), *Modernism și antimodernism*, București, Editura M.N.L.R. & Editura Cuvântul, 2008, pp.103-160.

Postmodernul [...] pare să-și fi găsit cel mai confortabil adăpost chiar în inima neantului. Eliberat de obsesia semnificațiilor și de tortura căutărilor adevărurilor absolute, el pornește de la acceptarea lumii ca poveste, ca realitate “slabă”, des-fondată, pe care un eu la fel de iluzoriu o poate explora în toate direcțiile, cu voluptate senzorială, ca pe o epidermă nesfârșită.³

Metoda comparativă a diferitelor concepții teoretice este valorificată în procesul investigației pentru a putea evidenția diferențele dintre postmodernismul occidental și postmodernismul est-european într-o societate totalitară de tip comunist.

Următorul capitol, **Mircea Nedelciu, exponentul unei generații**, este dedicat prezentării aspectelor care caracterizează literatura română în perioada comunistă în condițiile în care se producea alienarea și dezumanizarea individului, degradarea identității individuale și colective. În acest context, un grup de scriitori organizați în “Școala de la Târgoviște” se arătau interesați de producerea și utilitatea textului literar și a limbajului în cadrul socio-politic al epocii respective: Radu Petrescu, Mircea Horia Simionescu, Costache Olăreanu, alături de Tudor Țopa, Alexandru George, Petru Creția. În opera literară a acestora domină ironia, umorul, gustul parodic, disponibilitatea ludică, gravitatea structurală.⁴ Acești scriitori au reușit să descopere formule narative diverse, amestecul registrelor și temelor, noutatea colajului, textul literar reușind să camufleze alt text și au manifestat indiferență față de unicitate. În proza lui Radu Petrescu, lumea ca existență este lumea cărților, iar destinul, un mod de a scrie.

Atras de ritmurile interioare ale realității, de ipostazele eului, prozatorul absoarbe în scriitura sa esența realității exterioare, pe care o convertește în imagini literare cu funcție descriptivă.⁵

³ Mircea Cărtărescu, *Postmodernismul românesc*, București, Humanitas, 1999, p. 65.

⁴ Ion Bogdan Lefter, *Primii postmoderni: “Școala de la Târgoviște”*, Pitești, Paralela 45, 2003, pp. 53-54.

⁵ George Bădăraș, *Postmodernismul românesc*, Iași, Institutul European, 2007, p. 52.

Nota de verosimilitate este data de fișele caracterologice, iar tehnica ficțiunii în ficțiune, combinarea realului cu imaginația apropie opera literară de metatext.

Acestora li se adaugă scriitorii generației '80 cum ar fi Gheorghe Crăciun, Mircea Cărtărescu, Sorin Preda, Radu G. Țeposu, Ioan Flora, Mircea Nedelciu, Constantin Stan, Gheorghe Iova, Gheorghe Ene. Debutul lor se realizează în cadrul cnaclului "Junimea" cundus de Ov. S. Crohmălniceanu. Având în vedere momentul socio-politic al debutului acești scriitori au reușit cu greu să se afirme. Analiza noastră urmărește construirea unei imagini cât mai detaliate a prozei optzeciste. O taxinomie a ei conform unor critici cuprinde o categorie propriu-zis textualistă (Mircea Nedelciu, Gheorghe Crăciun, Constantin Stan, Tudor Daneș), unul fascinat de mitologia derizoriului (Ioan Lăcustă, Tudor Vlad, Dumitru Toma), altul aparținând fantezismului (Ștefan Agropian, Ioan Groșan, Ștefan Mitroi).⁶ Printre temele predilecte postmoderne abordate de acești scriitori putem enumera: viața de zi cu zi, banalul urban, căminele, navetele, vacanțele la munte și mare, lecturile, filmele, deriva cotidiană, raporturile individului cu sistemele în care se integrează.

O seamă de considerații teoretice și critice asupra prozei optzeciste și ale prozei nedelciene sunt incluse în capitolul **Receptare critică**. Oprindu-ne la Eugen Simion, Ion Bogdan Lefter, Eugen Negrici, Carmen Mușat, Nicolae Manolescu, Cornel Regman, Mircea Cărtărescu, Al. Th. Ionescu, Adina Dinițoiu vrem să prezentăm un pluralism al interpretărilor critice ale operei literare aparținând lui Mircea Nedelciu și care au constituit puncte de referință pentru lucrarea de față.

Mircea Nedelciu scrie cu ochii dilatați de starea de veghe și cu inteligența inflamată de efortul înțelegerii amănunțite a ceea ce face. Literatura e text [...] aflat într-o relație permanentă cu diferite tipuri de enunțuri, pe care le redistribuie într-o nouă

⁶ Radu G. Țeposu, *Istoria tragică & grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, București, CR, 2003, p.43.

arhitectură. [...] Actul scrierii este o operă de textuare, de supraveghere abilă a țesăturii literare în care lumea concretă trebuie prinsă precum un păianjen.⁷

Următorul capitol, **Textul literar optzecist**, este dedicat prezentării laborioase a aspectelor teoretice ale textului și ale mijloacelor sale de producere împreună cu practicile scritoriale cu scopul identificării caracteristicilor prozei scurte ca specie a genului epic în contextul în care romanul înregistra un declin în perioada anilor '80. Proza scurtă a lui Mircea Nedelciu recuperează date, aspecte sociale, morale și emoționale, nevroze și stări de inadaptare socială ce vor fi textualizate cu umor și inventivitate epică în cadrul unor texte precum: „Efectul de ecou controlat”, „Curtea de aer”, „Aventuri într-o curte interioară”, „O zi ca o proză scurtă” și multe altele.

Întreaga generație a anilor '80-'90 a respins în prima ei fază, dintre speciile tradiționale ale genului epic, romanul, în numele unei noi poetici a textului, proza scurtă. Mircea Nedelciu își subintitulează volumul “Și ieri va fi o zi” cu peritextul “proză scurtă”, confirmând astfel această nouă modalitate de organizare a discursului epic. Dacă schița presupune prezentarea unui episod caracteristic din viața unui personaj, din realitatea socială, de dimensiuni reduse, care prin mijloace simple capătă efecte emoționale durabile, în povestire narațiunea se concentrează pe întâmplări relatate din perspectiva subiectivă a unui participant, martor sau mesager, iar nuvela înfățișează, într-un cadru mai restrâns decât al romanului și mai amplu decât al schiței, un episod semnificativ din viața unuia sau a mai multor personaje⁸, proza scurtă se dorește a fi o narațiune desfășurată pe mai multe planuri și din mai multe perspective. În acest sens am adoptat taxonomia și considerațiile de poetică ale lui Mircea Nedelciu însuși. Un criteriu în organizarea textului literar îl are lungimea acestuia.

⁷ Carmen Mușat, *Strategiile subversiunii: incursiuni în proza postmodernă*, București, CR, 2008, pp. 111-112.

⁸ ***, *Noul dicționar universal al limbii române*, București- Chișinău, 2008, pp.1424, 1216, 1030.

Lungimea este un element al compoziției textului și nu unul determinant. Cred că nimeni nu alege întâi numărul de pagini pe care are de gând să le scrie și abia pe urmă problemele care-l frământă. Desigur că lungimea textului, tocmai pentru a fi adecvată, are legătură și cu structura societății în care textul apare, și cu istoria culturală a spațiului lingvistic, și cu educația simțurilor lectorului pe care mizează autorul, și cu temele (problemele obsedante), dar este o speculație afirmația că unele perioade sunt mai propice prozei scurte și altele romanului.⁹

Acest criteriu literar este dependent de personalitatea autorului, temperamentul său, poziția sa în societate, actualitatea temelor, procedeele preferate.

Dacă ne referim la ce se citește, bineînțeles eliminând romanele comerciale (proză scurtă comercială există mai puțină!), vom constata că există numeroase romane care nu pot concura în popularitate nici momentele lui Caragiale și nici nuvele lui Cehov, așa cum există proză scurtă care nu se citește înaintea Crailor de Curtea-Vechi.¹⁰

Într-un comentariu publicat în revista *Amfiteatru* și intitulat “Din nou în actualitate, proza scurtă”, Mircea Nedelciu motivează de ce nu s-a apropiat de roman, schiță, nuvelă, povestire ca specii literare pe care să le illustreze în creația sa.

De ce nu scriu roman?

Pentru că a scrie roman mi se pare echivalent cu “a eșua”. Și a scrie nuvelă sau schiță mi se pare tot un eșec. [...] Virtuozitatea în proza literară ar consta deci în cât mai largă diversitate a limbajelor citate (convocate), dar și în păstrarea coerenței acelor fraze rostite “în mai multe limbi deodată”. Regula esențială este ca aceste limbaje diferite să intre, datorită autorului, în dialog, așa cum de altfel și se află ele în societate, deci în natură.¹¹

⁹ Mircea Nedelciu, *Importantă e adecvarea*, răspuns la ancheta intitulată “Proza scurtă- un gen în derivă?”, în “Scânteia tineretului”, București, 12 septembrie 1991, p.4.

¹⁰ *Ibidem*, p.12.

¹¹ Mircea Nedelciu, *Amfiteatru*, “Din nou în actualitate, proza scurtă”, anul XVIII, nr. 3, 1983, p. 4.

Pentru a-l capta pe cititor în mrejele sale textul trebuie să răspundă la multiple aspecte, mult mai ample decât lungimea acestuia ceea ce diferențiază categoria proză scurtă de roman.

În următorul capitol, **Strategii narative ale prozei nedelciene**, sunt tratate următoarele aspecte: proza narativă- aspecte teoretice, proza scurtă- o nouă poetică a textului, strategii narative în proza scurtă a lui Mircea Nedelciu, limbajul pictural în proza nedelciană. Literatura „minoră” a lui Mircea Nedelciu își dezvăluie mecanismele de producție textuală: elipsa, tehnici cinematografice (tipuri de focalizare, detaliul semnificativ, îmbinarea planurilor acțiunii, transgresări temporale, „transmisiuni directe”), prezența unor articole din presa vremii, note de subsol, schimbarea vocilor auctoriale și a perspectivei, alternarea persoanei a III-a cu persoana a II-a a naratorului,- după modelul romanelor lui Michel Butor, *La Modification* (1957), și George Perec, *Un homme qui dort* (1967), fragmentarea, hipertextul, fotografia, dedublarea, elemente de intertextualitate, aspectul grafic menit să șocheze cititorul (coloane, colaje, rânduri albe), juxtapuneri de texte heteroclite. Scriitorul Mircea Nedelciu nu își camuflează instrumentele de lucru, sursele și resursele de informație, ci construiește prin inginerie textuală opera.

După părerea mea, scriitorul trebuie să-și adecveze de fiecare data stilul la ce anume povestește și la scopul povestirii. Nu trebuie să fii prizonierul unui singur stil. Asta te împiedică și să gândești, Prin această mobilitate nu se pierde identitatea scriitorului. Ea constă în altceva, în ceva mai profund. Țin la adecvarea stilului, nu la frumusețea lui în sine. Prin adecvare prozatorul își poate controla mai bine semnificația, e mai răspunzător de ce spune. Nu se poate scuza că... stilul l-a obligat să dea un anumit curs evenimentelor.¹²

Ingineriile textuale reprezintă pentru Nedelciu un progres permițând astfel creației sale epice să se detașeze de orice element clasic ce ar putea încadra proza scurtă nedelciană în nuvelă, povestire sau momente și schițe. Motivele literare dezvoltate pe

¹² Apud Ion Bogdan Lefter, “Prefață cu și despre Mircea Nedelciu”, în *Antologie de proză scurtă*, Pitești, Paralela 45, 1999, p. 15.

parcursul scrierilor sale sunt: descoperirea manuscrisului străin, cuplul antitetic, călătoria inițiatică, buildungsroman, povestirea în ramă.

Pentru a capta cititorul, Mircea Nedelciu realizează adevărate fotografii în limbaj literar sau pagina de proză scurtă poate fi privită drept o imagine fotografică realizată într-un singur moment și surprinzând un peisaj, un portret, un element architectural sau un reportaj fotografic. Interesul cititorului de fotografii este păstrat prin imaginile neobișnuite ale cotidianului. Căutările permanente, novatoare, experimentele, valorificarea unor unghiuri deosebite sunt câteva dintre posibilitățile pe care Nedelciu le folosește. “Fotografiile”- păstrăm această analogie- se constituie în dovezi evidente și incontestabile ale faptului că evenimentele s-au petrecut în realitate. Mircea Nedelciu nu neglijează personalitatea receptorului care vrea să “vadă” cu proprii ochi, să fie “martor ocular” al evenimentului, apoi îl invită să-l analizeze și să emită impresii, păreri. Fotografia se poate realiza doar în prezența fotoreporterului și a aparatului său la eveniment și trebuie să surprindă momentul de interes maxim. Arta narativă nedelciană constă în această transpunere a imaginii în text literar/ realizarea unui text literar pentru a înlocui o fotografie, oferind cititorului posibilitatea să o studieze îndelung, să descopere și să redescopere planuri și semnificații noi care au scăpat primei priviri. Imaginea realizată de “fotoscriitor” va conține calități emoționale care l-au impresionat și care nu-l vor lăsa indiferent pe privitor.

Capitolul, **Instanțele comunicării narrative**, se deschide cu o prezentare teoretică a ceea ce presupune comunicarea specifică textului literar. Cu alte cuvinte, scriitorul se manifestă prin numele său ca element de paratextualitate, cu o față întoarsă către lumea reală (autor concret) din care își culege datele și una către textul în care își proiectează o imagine superioară a eului (autorul abstract) în care se proiectează pe sine la modul ideal. Cu toate acestea, Mircea Nedelciu a dorit ca receptorul scrierilor sale să se implice activ în viața socială, să devină un lector avizat, ancorat în realitățile societății contemporane. Această modelare a cititorului s-a dorit a se realiza prin intermediul tehnicilor de lectură. De aceea, proza învăluie cititorul, îl ademenește să-și exprime propriile opinii, să avanseze propriile întrebări, să citească critic.

NOTA BENE. Aceasta este totuși o povestire istorică; faptele s-au petrecut atunci când autorul avea în jur de șase-șapte ani, deci într-o perioadă când el nu avea încă o conștiință lucidă a realității; mărturiile din acea perioadă sunt mai mult decât contradictorii, contin în ele chiar opinii diametral opuse, iar documentele lipsesc sau nu sunt deloc la îndemâna noastră. Să-i fie iertată deci imaginației îndrăzneala de a crea personaje și situații care în fapt n-au existat sau n-au fost tocmai așa. Orice asemănare cu personaje și fapte reale este, totuși, absolut INTENȚIONATĂ.¹³

Dialogul dintre autor, narator, personaj și cititor este direct, autorul își lasă personajele să acționeze liber, le pune în valoare, pentru a fi înțelese de către cititor, pentru că se prezintă nemijlocit de cuvintele autorului. Cititorul este pentru Mircea Nedelciu un personaj principal. Destinatarul textului literar este altul decât cel mulțumit de interpretarea autorului, de considerațiile sociologice ale acestuia, de linia narativă oferită de scriitor, de limbajul folosit. Cititorul prozelor optzeciste este, fie trăitor al acelor vremuri și atunci interesul său este limitat sau voalat în receptarea textelor, fie nu are experiența directă a anilor '80 care pentru el pot însemna istorie sau proză istorică. Pe de altă parte acest cititor receptează o proză care nu mai izează de puterea de seducere prin text. Textul nedelcian invită la o relație directă, liberă între luciditatea autorului, conștient de convenția literară și de limitele sale și cea a receptorului atras în text, captat de acesta, regăsindu-se în paginile lui.

Deci asta ești în cele din urmă: UN NEIDENTIFICAT. De ce mă voi simți obligat să-ți dau totuși un nume? Un neidentificat, deci al nimănui. Numai că, iată, din nou adjectival posesiv se arată a fi un instrument imperfect. Al nimănui înseamnă că ești în posesia nimicului sau că nimicul te posedă? În lipsa unui povești personale, ești nevoit să te tot umpli cu poveștile altora. Romane de amor, schimbări de titluri de proprietate.¹⁴

Pentru Mircea Nedelciu nu există forme mari și forme mici, structuri vechi și structuri noi, teme importante și teme mai puțin importante, valori literare și non-literare, ci profesionalism în construirea discursului narativ, a unei arheologii a cunoașterii.

¹³ Mircea Nedelciu, *Aventuri într-o curte interioară*, "Cocoșul de cărămidă", Pitești, Paralela 45, 1999, p. 95.

¹⁴ Mircea Nedelciu, *Op. cit.*, "Amendament la instinctul proprietății", p. 452.

Scriitorul este convins că lumea poate fi schimbată prin scris, iar literatura poate contribui la educarea omului pentru existență și pentru sensul propriei sale individualități. Personajele din prozele scurte trăiesc într-o lume din care a dispărut conștiința sacralității, dar nu și conștiința formelor de supraordonare a vieții.

Se pare însă că Mircea Nedelciu avea această știință a controlului spontan al propriului text. În perioada de care aminteam l-am văzut zilnic pe Mircea Nedelciu cum se așează în fața mașinii de scris și compune în ritm continuu pagini de text cărora ulterior revine în foarte mică măsură.¹⁵

Datorită confruntări permanente între aspectele teoretice și cele ale operei literare, am considerat să ne îndreptăm atenția spre structurile unei anume proze scurte, **Titlurile-praguri textuale**, prin care se prelungește relația dintre instanțele narative. *Curtea de aer*, *8006 de la Obor la Dâlga*, *Cădere liberă în câmpul cu maci*, *O traversare*, *Efectul de ecou controlat*, *Amendament la instinctual proprietății*, *Și ieri va fi o zi*, *Primul meu exil la cronoscop*, *Dansul cocoșului*, *Călătorie în jurul satului natal*, *Decalogul- o povestire*, *NORA sau Balada zânei de la Bâlea-Lac* ș.a. sunt tot atâtea porți deschise spre alte spații în care cititorul este invitat să pătrundă. Perspectiva multiplă, fragmentarismul, intruziunile textuale, impresia de simultaneitate au ca scop transformarea cititorului într-un partener prin menținerea sa în text.

Aventuri într-o curte interioară, titlul primului volum de proză scurtă, este din punct de vedere stilistic o structură oximoronică pentru că tendința de cunoaștere, de evadare (*aventuri*) prin participarea la evenimente mai puțin apropiate realității imediate se lovește de limita rigidă și lipsa de orizont a cărții (*curte interioară*). Pe de altă parte, limitarea fizică este cea care împinge instanța narativă să depășească perimetrul amorf al vieții cotidiene prin evadarea în interior. Primul termen al titlului ne-ar conduce către literatura de aventuri, către suspans și neprevăzut. Aceste ultime două atribute nu au putut

¹⁵ Gheorghe Crăciun, *Op. cit.*, p. 189.

fi oferite evenimentelor, ci textului literar pentru că fiecare povestire din *Aventuri într-o curte interioară* oferă o fărâmbă de realitate conferind autenticitate operei literare. Curtea interioară poate simboliza spații diverse: camera de internat, de hotel sau închiriată, închisoarea, autobuzul, trenul, tramvaiul. Prin extrapolare spațiile închise se pot considera și satul de câmpie/ munte, marea metropolă, orașele muncitorești. Aceste spații închise au un efect claustrofob și asupra timpului care este fie al prezentului blocat, fie al trecutului încărcat de remușcări, fie al viitorului fantastic. Patul procustian al gândiri socialiste “curtea interioară” amputează orice libertate de gândire și trăire și închide aventura individului prins în marasmele universului alienant. Evadarea propune lumi alternative, lumi ce permit defularea și reconstituie realitatea în limitele ei fundamentale. Cu toate acestea, eroii lui Mircea Nedelciu trăiesc la granița dintre cele două lumi niciodată, dar totodată, înăuntru și afară.

Textul narativ al prozei scurte a lui Mircea Nedelciu neagă limbajul epic existent, propunând o revalorizare a literaturii “ca viață”, aspect ilustrat în capitolul **Proza scurtă nedelciană- aspecte ale poeticității**. Limbajul nedelcian frust devine expresia unei trăiri tensionate, care nu ocolește zonele delicate ale vieții, transformând „bubele și mucegaiurile” verbului în discurs literar, cu textură densă, plină de savoare. Depersonalizarea baudelaire-iană este aplicată în proza lui Nedelciu prin distanțarea dintre entuziasmul creației și pasiunea personală. Textele narative pot exprima orice stare de conștiință posibilă a omului, de preferință cele extreme. Actul care duce la proza scurtă poetică se numește “travaliu, muncă, edificare metodică a unei arhitecturi, operare cu impulsurile limbajului”.¹⁶ Dacă proza s-a distanțat de inima creatorului său, iar forma de conținut, atunci salvarea este dată de limbaj. În unele texte nedelciene limbajul are funcție catarctică. Anticalofilismul camilpetrescian surprinde transpunerea cuvântului elevat într-un limbaj al suferinței. El comunică josnicul, trivialul, abjectul existenței comuniste, anormalitatea lui este o iritare împotriva banalului, a cenușiului existențial și a deformării valorilor morale, civice și sociale.

¹⁶ Hugo Friedrich, *Structura liricii moderne*, București E.L.U., 1969, p. 35.

Proza scurtă a lui Mircea Nedelciu este rezultatul unei căutări voluntare, lucide, prin intercalări de istorioare, descrieri în scopul de a submina iluzia realistă. Strategiile narrative sunt create de scriitorul optzecist pentru a stabili o conexiune emoțională, nu doar pentru transmiterea unei cunoașteri care să poată constitui începutul unei filozofii, iar obiectul prozei poetice nedelciene devine propria ei creație (poien) ca tensiune spre absolutul obiectiv și inaccesibil.

În ceea ce privește perspectiva critică și modalitățile de abordare a textelor din prezenta lucrare, acestea sunt reprezentate de metodele oricărei cercetări științifice și anume analiza și sinteza, inducția și deducția, comparația la care se adugă metodele naratologiei, hermeneuticii, analiza simbolică, istorico-literară. Prin îmbinarea perspectivelor și a metodelor amintite dorim să realizăm o analiză cât mai laborioasă a construcției prozei scurte nedelciene în context postmodernist. Metoda istorico-literară este folosită în investigație pentru a putea stabili impactul postmodernismului asupra evoluției literaturii române. Ingineria textuală oscilează între o proză a verosimilității realiste și una metafizică, având schimbări de perspectivă și de voci narrative, rupturi în desfășurarea acțiunii, trecerea din registrul serios în cel ludic și parodic.¹⁷

Referitor la caracterul științific-novator al lucrării precizăm că acesta constă, pe lângă alte elemente, și în abordarea prozelor scurte atât din perspectiva strategiilor narrative, cât și din perspectiva prozei poetice. Caracterul științific este asigurat de interpretarea sistemică, analiza caracterului sincretic al prozei, categoriile temporale și spațiale, praguri și tehnici narrative, instanțele comunicării narrative, tipuri de personaje.

Concluziile și bibliografia încheie prezenta lucrare.

¹⁷ George Bădăraș, *Postmodernismul românesc*, Iași, Institutul European, 2007.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVA:

SURSE PRIMARE

NEDELICIU, Mircea, *Efectul de ecou controlat*, București, Editura Cartea Românească, 1981.

NEDELICIU, Mircea, *Amendament la instinctul proprietății*, București, Editura Eminescu, 1983.

NEDELICIU, Mircea, *Și ieri va fi o zi*, București, Editura Cartea Românească, 1989.

NEDELICIU, Mircea, BABEȚI, Adriana, MIHĂIEȘ, Mircea, *Femeia în roșu*, roman, București, Editura ALL, 1997.

NEDELICIU, Mircea, „Din nou despre școală”, în *Formula As*, nr. 327, 1998.

NEDELICIU, Mircea, „Glume proaste și sinistre”, în *Formula As*, nr. 356, 1998.

NEDELICIU, Mircea, *Aventuri într-o curte interioară*, Pitești, Editura Paralela 45, 1999.

NEDELICIU, Mircea, *Aventuri într-o curte interioară*, integrala prozei scurte, Prefață de Ion Bogdan Lefter, „Prefață cu și despre Mircea Nedelciu”, postfață de Sorin Alexandrescu, seria Antologii, Pitești, Editura Paralela 45, 1999.

NEDELICIU, Mircea, „Fluiditate”, în *Formula As*, nr. 353, 1999.

NEDELICIU, Mircea, „Ne plouă în ceas”, în *Formula As*, nr. 357, 1999.

NEDELICIU, Mircea, „S-a mai închis o librărie”, în *Formula As*, nr. 358, 1999.

NEDELICIU, Mircea, „Să nu disperăm”, în *Formula As*, nr. 359, 1999.

NEDELICIU, Mircea, *Zodia scafandruului – roman inedit*, București, Editura Compania, 2000.

NEDELICIU, Mircea, CRĂCIUN, Gheorghe DUMITRIU, Ion, *Images & texts. Images et textes*, Prefață de Ion Bogdan Lefter, „A High Class Trio. Un trio de grande classe”, Pitești, Editura Paralela 45, 2000.

NEDELICIU, Mircea, „JURNAL DE ADOLESCENȚĂ. Jurnal de bord”, în *Observator cultural*, nr. 143, noiembrie, 2002.

NEDELICIU, Mircea, *Zmeura de câmpie – roman împotriva memoriei*, București, Editura Militară, 1984, ediția a II-a cu Prefață de Sanda Cordoș, „Cine sunt fiii acelor tați?” Editura Compania, București, 2005.

NEDELICIU, Mircea, *Tratament fabulatoriu – roman* cu o prefață a autorului, cuvânt

înainte de Sanda Cordoș, „Un obiect util”, București, Editura Compania, 2006.

NEDELICIU, Mircea, „Scrisoare către Gheorghe Crăciun”, în *Observator cultural*, nr. 432, iulie, 2008.

*** *Desant '83 Antologie de proză scurtă*, ed a 2-a, Pitești, Editura Paralela 45, 2000.

SURSE SECUNDARE

ALEXANDRESCU, Sorin, *Privind înapoi modernitatea*, București, Editura Univers, 1999.

ANGELESCU, Silviu, *Portretul literar*, București, Editura Univers, 1985.

ANGHELESCU, Mihaela, *Dialoguri postmoderne*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1999.

ANTONESCU, Georgeta, BACONSKY, Leon, BORBÉLY, Ștefan, *Dicționar analitic de opere literare românești*, vol. I-III, ed. a II-a, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2000-2001.

ANTONESEI, Liviu, *Literatura, ce poveste! Un diptic și câteva linkuri în rețeaua literaturii*, Iași, Editura Polirom, 2004.

BAHTIN, M., *Probleme de literatură și estetică*, traducere de Nicolae Iliescu, București, Editura Univers, 1982.

BAL, Mieke, *Naratologia*, ed a 2-a, Iași, Editura Institutul European, 2008.

BALOTĂ, Nicolae, *Romanul românesc în secolul XX*, București, Editura Viitorul românesc, 1997.

BARTHES, Roland, BAUDRY, Jean-Louis, DERRIDA, Jacques, GOUX, Jean-Joseph, HOUDEBINE, Jean-Louis, KRISTEVA, Julia, PLEYNET, Marcelin, RICARDOU, Jean, RISSET, Jacqueline, SOLLERS, Philippe, TODOROV, Tzvetan, *Pentru o teorie a textului*, introducere, antologie și traducere, Adriana Babeți și Delia Șepețean-Vasilu, București, Editura Univers, 1980.

BARTHES, Roland, *Plăcerea textului*, traducere de Marian Papahagi, postfață de Ion Pop, Cluj, Editura Echinox, 1994.

BARTHES, Roland, *Romanul scriiturii*, antologie, selecție și traducere de Adriana Babeți și Delia Sepetean-Vasiliu, București, Univers, 1987.

BÂDĂRĂU, George, *Postmodernismul românesc*, Iași, Editura Institutul European, 2007.

BOGHIU, Emilia, *Ghid de poetică a prozei: încercare de metodă*, Pitești, Editura Paralela 45, 2009.

BOIA, Lucian (coord.), *Miturile comunismului românesc*, București, Nemira, 1998.

BOIA, Lucian, *Istorie și mit în conștiința românească*, București, Humanitas, 1997.

BOIA, Lucian, *Mitologia științifică a comunismului*, București, Humanitas, 1999.

BRAGA, Corin, *Concepte și metode în cercetarea imaginarului. Dezbaterile Phantasma*, Iași, Editura Polirom, 2007.

BRAGA, Corin, *De la arhetip la anarhetip*, Iași, Editura Polirom, 2006.

CĂRTĂRESCU, Mircea, *Postmodernismul românesc*, București, Editura Humanitas, 1999.

CĂLINESCU, G., *Ion Creangă. Viața și opera*, București, EPL, 1964.

CĂLINESCU, Matei, *A citi, a reciti, către o poetică a (re)lecturii*, Iași, Editura Polirom, 2003.

CĂLINESCU, Matei, *Cinci fețe ale modernității: modernism, avangardă, decadent, kitsch, postmodernism*, ed a 2-a, Iași, Editura Polirom, 2005.

CĂLINESCU, Matei, *Conceptul modern de poezie (de la romantism la simbolism)*, București, Editura Univers, 1970.

CĂRTĂRESCU, Mircea, *Postmodernismul românesc*, București, Editura Humanitas, 1999.

CÂRNECI, Magda, *Arta anilor '80. Texte despre postmodernism*, București, Editura Litera, 1996.

CEAUȘU, George, *Spațiul literar românesc și „postmodernismul fără postmodernitate”*, Iași, Editura Princeps Edit, 2005.

CERNAT, Paul, *Avangarda românească și complexul periferiei*, București, Editura Cartea Românească, 2007.

CERNAT, Paul, MANOLESCU, Ion, MITCHIEVICI, Angelo, STANOMIR, Ioan, *Explorări în comunismul românesc*, Iași, Editura Polirom, 2004.

CODOBAN, Aurel, *Semn și interpretare*, Cluj Napoca, Editura Dacia, 2001.

CONSTANTINESCU, Mihaela, *Forme în mișcare: postmodernismul*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1999.

CORBU, Daniel, *Postmodernism și postmodernitate în România de azi*, Iași, Editura Princeps Edit, 2008.

CORDOȘ, Sanda, *Literatura între revoluție și acțiune*, Cluj-Napoca, Biblioteca Apostrof, 2002.

CORNEA, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, ed a2-a, Iași, Editura Polirom, 1998.

CRĂCIUN, Gheorghe (coord.), *Competiția continuă. Generația '80 în texte teoretice*, Pitești, Editura Paralela 45, 1999.

CRĂCIUN, Gheorghe, *Doi într-o carte (fără a-l mai socoti și pe autorul ei). Fragmente cu Radu Petrescu și Mircea Nedelciu*, Cluj-Napoca, Editura Grința, 2003.

CRĂCIUN, Gheorghe, *În căutarea referinței*, Pitești, Editura Paralela 45, 1998.

CRĂCIUN, Gheorghe, *Reducerea la scară*, Pitești, Editura Paralela 45, 1999.

CRISTEA, Valeriu, *Fereastra criticului*, București, Editura Cartea Românească, 1987.

CRISTEA, Valeriu, *Modestie și orgoliu*, București, Editura Eminescu, 1984.

CROHMĂLNICEANU, Ovid S., *Pâinea noastră cea de toate zilele*, București, Editura Cartea Românească, 1981.

- CRUDU, Daniel, *Postmodernismul pe înțelesul tuturor*, Iași, Editura Princeps 2004.
- DUCROT, Oswald, SCHAEFFER, Jean-Marie *Noul dicționar al științelor limbajului*, București, Editura Babel, 1996.
- DUGNEANU, Paul, *Incursiuni critice*, București, Editura România Press, 2003.
- DUGNEANU, Paul, *Forme literare, între real și imaginar*, București, Editura Eminescu, 1993.
- DURAND, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarii*, București, Editura Univers, 1977.
- FORSTER, E. M., *Aspecte ale romanului*, traducere și prefață de Petru Popescu, București, EPLU, 1968.
- FOUCAULT, Michel, *Cuvintele și lucrurile*, traducere Bogdan Ghiu și Mircea Vasilescu, București, Editura Univers, 1996.
- FREUD, Sigmund, *Eseuri de psihanaliză aplicată*, București, Editura Trei, 1999.
- FREUD, Sigmund, *Visul*, București, Editura Univers, 1991.
- FRYE, Northrop, *Anatomia criticii*, traducere de Domnica Sterian și M. Spăriosu, București, Editura Univers, 1972.
- GEACĂR, Ioana, *Dictatura auctorială. Eseu despre proza experimentală a lui Mircea Nedelciu*, București, Editura Libra, 2008.
- GENETTE, Gérard, *Introducere în arhitext*, București, Editura Univers, 1994.
- GLIGOR, Andrei, *Limba și literatura română*, București, EDP, 1996.
- HARVEY, David, *Condiția postmodernității. O cercetare asupra originilor schimbării culturale*, Timișoara, Editura Amarcord, 2002.
- HOLBAN, Ion, *Istoria literaturii române. Portrete contemporane*, vol.I, Iași, Editura Princeps Edit, 2003.

- HUIZINGA, Johan, *Homo ludens*, București, Editura Humanitas, 2003.
- HUTCHEON, Linda, *Poetica postmodernismului*, București, Editura Univers, 2002.
- IONESCU, Al. Th., *Mircea Nedelciu- monografie*, Brașov, Editura Aula, 2001.
- IONESCU, RUXÂNDIOIU, Liliana, *Narațiune și dialog în proza românească*, București, Editura Academiei Române, 1991.
- IORGULESCU, Mircea, *Critică și angajare*, București, Editura Eminescu, 1981.
- IOVA, Gheorghe, *Acțiunea textuală. Bunul simț vizionar*, Pitești, Editura Paralela 45, 1999.
- IRIMIA, Dumitru, *Introducere în stilistică*, Iași, Editura Polirom, 1999.
- LEFTER, Ion Bogdan, *Anii '60- '90. Critica literară*, Pitești, Editura Paralela 45, 2002.
- LEFTER, Ion Bogdan, *Despre identitate. Temele postmodernității*, Pitești, Editura Paralela 45, 2004.
- LEFTER, Ion Bogdan, *Primii postmoderni "Școala de la Târgoviște"*, Pitești, Editura Paralela 45, 2003.
- LEFTER, Ion Bogdan, *Postmodernismul. Din dosarul unei „bătălii” culturale*, Pitești, Editura Paralela 45, 2002.
- LEFTER, Ion Bogdan, *Scurtă istorie a romanului românesc (cu 25 de aplicații)*, Pitești, Editura Paralela 45, 2001.
- LINTVELT, Jaap, *Punctul de vedere. Încercare de tipologie narativă. Teorie și analiză*, București, Editura Univers, 1994.
- LODGE, David, *Limbajul romanului*, traducere, Radu Paraschivescu, București, Editura Univers, 1998.
- LUKÁCS, Georg, *Teoria romanului*, București, Editura Univers, 1977.
- LYOTARD, Jean-François, *Postmodernismul pe înțelesul copiilor. Corespondență: 1982-1985*, Cluj-Napoca, Editura Biblioteca Apostrof, 1997.

MAINGUENEAU, Dominique, *Discursul literar: paratopie și scenă de enunțare*, Iași, Institutul European, 2007.

MANOLESCU, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.

MANOLESCU, Nicolae, *Arca lui Noe Eseu despre romanul românesc*, București, Editura Gramar, 2000.

MARINO, Adrian, *Hermeneutica ideii de literatură*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1987.

MARINO, Adrian, *Modern, modernism, modernitate*, București, 1969.

MARTIN, Mircea, G. Călinescu și "complexele" literaturii române, Pitești, Editura Paralela 45, 2002.

McLUHAN, Marshall, *Galaxia Gutenberg. Omul și era tiparului*, București, Editura Politică, 1975.

MICU, Dumitru, *În căutarea autenticității*, vol. II, București, Editura Minerva, 1992.

MICU, Dumitru, *Scurtă istorie a literaturii române*, București, Editura Iriana, 1996.

MIHĂILESCU, Dan C., *Literatura română în postceaușism. II.Proza. Prezentul ca dezumanizare*, Iași, Editura Polirom, 2006.

MILEA, Doinița, *Elemente de poetică a povestirii*, Galați, Editura Alma, 2002.

MUNTEANU, Romul, *Noul roman francez*, București, Editura Univers, 1973.

MUȘAT, Carmen, *Perspective asupra romanului românesc postmodern și alte ficțiuni teoretice*, Pitești, Editura Paralela 45, 1998.

MUȘAT, Carmen, *Strategiile subversiunii. Incursiuni în proza postmodernă*, ed a 2-a, București, Editura Cartea Românească, 2008.

NEGOIȚESCU, Ion, *Scriitori români contemporani*, ediția a II-a, Pitești, Editura Paralela 45, 2000.

NEGRICI, Eugen, *Iluziile literaturii române*, București, Editura Cartea Românească, 2008.

NEGRICI, Eugen, *Literatura română sub comunism. Proza*, București, Fundația Pro, 2003.

NEGRICI, Eugen, *Poezia unei religii politice. Patru decenii de agitație și propagandă*, București, Fundația Pro, 1995.

NIȚESCU, Marin, *Sub zodia proletcultismului. Dialectica puterii*, București, Editura Humanitas, 1995.

OPREA, Alexandru, *Mișcarea prozei*, București, Editura pentru literatură, 1967.

OȚOIU, Adrian, *Trafic de frontieră Proza generației '80. Strategii transgresive*, Pitești, Editura Paralela 45, 2000.

PAPADIMA, Liviu, *Hermeneutică literară*, MECTS, PIR, 2006.

PAPAHAGI, Marian, *Cumpănă și semn*, București, Editura Cartea Românească, 1990.

PAVEL DAN, Sergiu, *Proza fantastică românească*, București, Minerva, 1975.

PERIAN, Gheorghe, *Scriitori români postmoderni*, București, E.D.P., 1996.

PETCU, Marian, *Puterea și cultura. O istorie a cenzurii*, Iași, Polirom, 1999.

PETRESCU, Liviu, *Poetica postmodernismului*, Pitești, Editura Paralela 45, 1996.

PIRU, Al., *Panorama deceniului literar 1940- 1950*, București, Eminescu, 1968.

POPA, Marian, *Dicționar de literatură română contemporană*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2004.

SIMION, Eugen, *Scriitori români de azi*, vol.IV, București, Editura Litera, 2002.

SIMION, Eugen, *Întoarcerea autorului Eseuri despre relația creator operă*, București, Editura Cartea Românească, 1981.

SIMUȚ, Ion, *Arena actualității. Confidențe*, Iași, Editura Polirom, 2000.

SPIRIDON, Monica, LEFTER, Ion Bogdan, CRĂCIUN, Gheorghe, *Experimentul literar românesc postbelic*, Pitești, Editura Paralela 45, 1998.

SPIRIDON, Monica, *Melancolia descendenței*, București, Cartea Românească, 1989.

STANCU, Valeriu P., *Paratextul. Poetica discursului liminar în comunicarea artistică*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2006.

ȘTEFĂNESCU, Alex, *Istoria literaturii române contemporane, 1941-2000*, București, Editura Mașina de scris, 2005.

THOM, Françoise, *Limba de lemn*, traducere de Mona Antochi, București, Humanitas, 2005.

TODOROV, Tzvetan, *Poetica.Gramatica Decameronului*, București, Univers, 1975.

ȚEPOSU, Radu G., *Istoria tragică & grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, București, Editura Cartea Românească, 2006.

UBERSFELD, Anne, *Termeni cheie ai analizei teatrului*, Iași, Institutul European, 1999.

ZACIU, Mircea, PAPAHAĞI, Marian, SASU, Aurel, *Dicționarul esențial al scriitorilor români*, București, Editura Albatros, 2000.

ZAMFIR, Mihai, *Proza poetică românească în secolul XIX-lea*, București, Minerva, 1971.

ZAMFIR, Mihai, *Cealaltă fază a prozei*, București, Editura Cartea Românească, 2006.

*** *Dicționar general al literaturii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, Volumul IV, 2005.

***, *Noul dicționar universal al limbii române*, București- Chișinău, 2008.

PERIODICE:

CÂRNECI, Magda, “Existența (și) pentru ceilalți”, în *România literară*, nr. 30, iulie, 1999.

CRĂCIUN, Gheorghe, “Bluza de scai și pulovărul gri de lână”, în *Observator cultural*, nr. 277, iulie 2005.

CRĂCIUN, Gheorghe, “Eram niște copii răi”, interviu de Adina Dinițoiu, în *Observator cultural*, nr. 358, 2007.

CRĂCIUN, Gheorghe, “Memorie răsturnată”, în *Observator cultural*, nr. 229, iulie 2004.

CRĂCIUN, Gheorghe, “Ochiul și aparatul de fotografiat”, în *Observator cultural*, nr. 156, februarie, 2003.

CRĂCIUN, Gheorghe, “Pactul somatografic. Mircea Nedelciu și curtea interioară a literaturii”, în *Observator cultural*, nr. 141, 2002.

CRĂCIUN, Gheorghe, “Prezentul-trecut”, în *România literară*, nr. 30, iulie, 1999.

CRĂCIUN, Gheorghe, “Scriitorul și antrenorul de copii”, în *Observator cultural*, nr. 125, 2002.

CRĂCIUN, Gheorghe, “Un outsider al literarului”, în *Observator cultural*, nr. 3, martie 2000.

CRĂCIUN, Gheorghe, ”Fotografii cu Mircea”, în *Observator Cultural*, nr. 20, iulie 2000.

CRĂCIUN, Gheorghe, ”Meteorologie, arheologie și presiune subacvatică”, în *Observator cultural*, nr. 51, februarie, 2001.

CRISTEA-ENACHE, Daniel, “Inginerie textuală”, în *România literară*, nr. 35, septembrie, 2007.

DOBRESCU, Caius, “Un erou civilizator”, în *România literară*, nr. 30, iulie, 1999.

ENE, Gheorghe, “Competența activă și productivă de care aveam nevoie”, în *Observator cultural*, nr. 11, mai 2000.

FLORA, Ioan, “Mircea”, în *România literară*, nr. 30, iulie, 1999.

JEBELEANU, Tudor, “Edenomia”, în *România literară*, nr. 30, iulie, 1999.

LĂCUSTĂ, Ioan, “Mircea, computerul și dorul”, în *România literară*, nr. 6, februarie, 2006.

LEFTER, Ion Bogdan, “Mircea Nedelciu – după un an”, în *Observator cultural*, nr. 20 iulie 2000.

LEFTER, Ion Bogdan, “Ultimele luni”, în *România literară*, nr. 30, iulie, 1999.

MARCU, Luminița, “Nedelciu povestitorul”, în *Observator cultural*, nr. 3, martie, 2000.

MIHĂIEȘ, Mircea, “Cu cine v-ar plăcea să vă beți cafeaua”, în *România literară*, nr. 19, mai 2008.

MOȘNEANU, Gențiana, “Banalul cotidian”, în *Observator cultural*, nr. 20, iulie, 2000.

MUȘAT, Carmen, “Autoportret în oglinzi paralele”, în *Revista 22*, nr. 732, martie 2004.

MUȘAT, Carmen, “Comedia narațiunii și structurile romanului latent”, în *Observator cultural*, nr. 20, iulie 2000.

MUȘAT, Carmen, “Există un postmodernism românesc?” în *Observator cultural*, nr. 20, martie, 2000.

MUȘAT, Carmen, “Schiță pentru un portret”, în *Observator cultural*, nr. 349, noiembrie, 2006.

MUȘINA, Alexandru, “Prieten, constructor, mare prozator”, în *România literară*, nr. 30, iulie, 1999.

NEDELICIU, Mira, “Ultima carte a lui Mircea Nedelciu, «Zodia scafandului» - Exerciții de suferință”, interviu de Sorin Preda, în *România literară*, nr. 10, 2001.

PÂRVULESCU, Ioana, “Cronica optimistei. Înapoi la cenaclu”, în *România literară*, nr. 10, martie, 2007.

PÂRVULESCU, Ioana, “Gheorghe Crăciun, Tristețe și seninătate”, în *România literară*, nr. 5, februarie 2007.

POP, Sânziana, “Un prieten drag, Mircea Nedelciu”, în *Formula As*, nr. 371, iulie, 1999.

POPESCU, Simona, “Literatura sau viața?”, în *România literară*, nr. 30, iulie, 1999.

PREDA, Sorin, “Ficțiune și realitate”, în *Observator cultural*, nr. 20, iulie, 2000.

RĂCARU, Roxana, “Starea de prezență”, în *Observator cultural*, nr. 20, iulie, 2000.

ROGOZANU, C., “Un fel de tribute”, în *Observator cultural*, nr. 3, martie, 2000.

STOICIU, Liviu Ioan, “Autoritate de neegalat”, în *România literară*, nr. 30, iulie, 1999.

TEODORESCU, Cristian, “Mulțumesc, Gheorghe!”, în *România literară*, nr. 5, februarie, 2007.

UNGUREANU, Dumitru, “Rându(i)ri despre Mircea Nedelciu”, în *Observator cultural*, nr. 38, noiembrie, 2000.

VAKULOVSKI, Alexandru, “Tu - personaj principal sau Realitatea între absurd și SF”, în *Contrafort*, nr. 93-94 (7-8), iulie-august, 2002.

VIGHI, Daniel, “«Ce faci, bătrâne», mă întreba Mircea din dosul tejghelei”, în *Observator cultural*, nr. 20, iulie, 2000.

VINICIUS, Paul, “For ever young”, *România literară*, nr. 30, iulie, 1999.